

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ ראה, אדר"ח אלול, ה'תשל"א

יוצא לאור לש"פ ראה, אדר"ח אלול, ה'תשע"ח

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לזכות

הרה"ת ר' שמואל חיים דוד בן חיי שרה

וזוגתו מרת גיטל בת לובא מיכלא

ולזכות כל יוצאי חלציהם

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

פישר

ב

בי"ה, כבי מ"ח תשכ"ג
ברוקלין

מר ... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו עם המצורף אליו, בו כותב אודות כמה בעיות וכו',
וכיון שהחלטה בזה תלויי בידיעת כמה פרטים שלא תמיד אפשר
להעלותם על הנייר בפרטיות הדרושה, יתייעץ עם ידידיו בסביבתו, וכן יפרט
הענינים ככל הדרוש.

לכתבו אודות ענין לדבקה בו, וכנראה שאלתו לביאור תורת החסידות
בזה, כי הרי בנגלה ידועים דרשות רז"ל (עיין מסכת כתובות בסופה) ועד דין
ברור בזה ברמב"ם וכו' ובשו"ע רבנו הזקן בעל התניא — פוסק בנסתר דתורה
— והשו"ע — פוסק בנגלה דתורה — סימן קנ"ו סעיף ד'.

וע"פ תורת החסידות, יעוין לקוטי תורה לרבנו הזקן, דברים, ד"ה אחרי
ה' אלקיכם תלכו וגוי' תדבקון וגוי', וכן בסידור על הכתוב, ובמקומות המצוינים
שם.

התקוה שיודע משלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים, ועכ"פ
ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
מזכיר

ב

לדבקה בו: עקב יא, כב. ס"פ נצבים. ועוד.
מסכת כתובות בסופה: קיא, ב (ושם: "וכי אפשר לאדם לידבק בשכינה, אלא כל .. לתלמידי
חכמים .. מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה"). וראה גם ספרי ופרש"י עה"פ עקב שם.
תניא ספ"ב.

ברמב"ם: הלי' דעות פ"ו ה"ב (ושם: "מצות עשה להדבק בחכמים ותלמידיהם כו").
ובשו"ע רבנו הזקן .. סימן קנ"ו סעיף ד': ושם: "מצות עשה לידבק ביודעי ה' ובתורתו כו".
לקוטי תורה .. ד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו וגוי' תדבקון וגוי': פ' ראה כ, סע"ב ואילך; כב,
סע"ג ואילך (עה"פ שם — יג, ה).
בסידור על הכתוב: סידור עם דא"ח — כו, א"ב (שער התפלה).

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ ראה, אדר"ח אלול הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ
ראה, אדר"ח אלול ה'תשל"א — חלקה בפעם הראשונה* — הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גוי'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ער"ח אלול, ה'תשע"ח,
ברוקלין, נ"י.

(* מרשימת הרה"ת ר' אהרן שי' גאָלדשטיין, שרשם בעת החזרה, וזכות הרבים תלוי בו.)

©

Published and Copyright 2018 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5778 • 2018

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

א

בי"ה. ט"ו סיון תשי"ג
ברוקלין

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ כו'
מוה"ר שלמה זלמן שי

שלום וברכה!

נעם לי לקבל פ"ש ממנו על ידי הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר משה פנחס שי' הכהן כ"ץ. וכבקשתו הנה כשאחי' על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אזכירו להמצטרך לו. והשי"ת יזכהו ויצליחו אשר לאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות הנכונה, יוסיף בשיעורים בתורת הגלה ובתורת החסידות גם יחד.

ידוע מרז"ל במשנה בענין המדות בנותני צדקה, שצריך להיות עינו טובה בשלו וגם בשל אחרים. ולכן הרי כמו שעושה צדקה עם גופו ונפשו הבהמית על ידי לימוד התורה וקיום המצות, הרי בודאי יוסיף אומץ לעשות צדקה גם עם אחרים לקרבם לתורה ולמצותי ע"י דרכי נועם ושלוש מתוך אהבת ישראל.

מוסג"פ קטע משיחת ש"ק מברכין סיון חדש זמן מתן תורתנו דשם מבואר ג"כ הענין דאהבת ישראל.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע צי"ע, טובות עם כל הפירושים.

א

מוה"ר שלמה זלמן: גאָלדבערג, ברוקלין.

מרז"ל במשנה בענין המדות בנותני צדקה: אבות פ"ה מי"ג.

קטע משיחת ש"ק מברכין סיון: נדפס בתו"מ התועדויות ח"ה (תשי"ג ח"ב) ע' 169 ואילך. וש"נ.

וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר .. טובות עם כל הפירושים: ראה גם אג"ק ח"ז אגרת א'תתקס. ב'טו. ב'ג. ח"ה אגרת ב'רסח. ב'שנד. ב'תריט. ח"י אגרת ג'דש. ג'שלו. ח"ג אגרת ד'תקעא. ח"ח אגרת ו'תרסז.

בס"ד. שיחת* ש"פ ראה, אדר"ח אלול, ה'תשל"א.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. ישנם ענינים שאע"פ שכבר דובר אודותם, וכבר באו בכתב וגם בדפוס וכו', אעפ"כ, בבוא זמנם, יש צורך להזכירם עוד הפעם, ובלשון הכתוב¹: "דבר בעתו מה טוב".

ועד"ז בנוגע לחודש אלול — שיש בו ענינים מיוחדים שאינם בשאר חדשי השנה: תקיעת שופר², ואמירת המזמור "לדוד ה' אורי"³ (שבזה יש מעלה גם לגבי תק"ש, כיון שישנו גם בשבת וגם בערב ר"ה), וכיון שב' ענינים אלו ישנם בכל ימי חודש אלול, הרי מובן שבהם מתבטאת הנקודה של חודש אלול.

וע"ד המדובר פעם בארוכה⁴ אודות המעלה המיוחדת שבחודש אייר, שבכל ימות החודש ישנה המצוה דספירת העומר. ואע"פ שמצות ספירת העומר ישנה גם בחודש ניסן וחודש סיון — הרי אין זה בכל ימי החודש, אלא רק בחלק מהם, משא"כ חודש אייר, שבכל הימים שבו ישנה המצוה דספה"ע, ומזה מובן שבענין זה מתבטאת הנקודה והמעלה המיוחדת של חודש אייר.

ועד"ז בנוגע לחודש אלול, שכיון שבכל הימים שבו ישנם ב' הענינים דתקיעת שופר ואמירת "לדוד ה' אורי", הרי מובן, שבהם מתבטאת הנקודה של חודש אלול. ואע"פ שהענין דתק"ש ישנו גם בר"ה ובמוצאי יוהכ"פ, וכן אמירת "לדוד ה' אורי" ישנה גם בחודש תשרי — הרי אין זה בכל ימי החודש, ורק בחודש אלול ישנם ב' ענינים אלו בכל ימי החודש.

כלומר: כשיש ב' אפשרויות להסביר הענין דתק"ש ואמירת לדוד ה' אורי בחודש אלול, אם זוהי נקודה הקשורה עם ימים או שבועות מסויימים, או שזוהי נקודה הקשורה עם כללות החודש — קרוב לומר שזוהי

(* לתועלת הלומדים — נערכו שיחות א"ב כחטיבה אחת (המו"ל).
1) משלי טו, כג.
2) טור ורמ"א ואדה"ז (בהשלמה לשר"ע)
3) סידור אדה"ז. וראה מטה אפרים סתקפ"א ס"ו. וש"נ. ובארוכה — שער הכולל פ"א סקכ"ח. וש"נ.

4) ראה גם שיחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול דאשתקד בתחלתה (תו"מ חס"א ע' אר"ח רסתקפ"א.
175). וש"נ.

הנקודה של החודש, שלכן ישנה בכל ימות החודש; משא"כ בנוגע לתק"ש ואמירת לדוד ה' אורי בחודש תשרי — הרי זה קשור עם ימים או שבועות מסויימים. וכמו בנוגע לספה"ע, שבניסן וסיון, הרי זה קשור עם ימים או שבועות מסויימים, ואילו באייר, הרי זה קשור עם כללות החודש.

ב. וכל זה מתחיל כבר מיום א' דר"ח — לא מבעי בנוגע לאמירת לדוד ה' אורי שמתחיל מיום א' דר"ח אלול, אלא גם בנוגע לתק"ש, שגם להדעות שמתחיל מיום ב' דר"ח אלול⁵, תוקעין גם ביום א' דר"ח להתלמד עכ"פ⁶.

ואע"פ שעיקר הענין של ר"ח אלול הוא יום ב' דר"ח, משא"כ יום א' דר"ח שהוא עדיין יום שלושים של חודש מנחם-אב, והוא רק טפל ליום ב' דר"ח — הרי גם יום א' דר"ח נקרא בשם ר"ח אלול, ויש בו העילוי שכולל את כל ימי החודש⁷.

[ולהעיר, שמצד הענין שר"ח כולל את כל ימי החודש, יש סברא לומר שיש עילוי ביום א' דר"ח לגבי יום ב' דר"ח, כיון שיום א' דר"ח (שכולל את כל ימי החודש) כולל גם את יום ב' דר"ח; ואילו יום ב' דר"ח, שכולל רק את הימים שלאחריו, אינו כולל יום א' דר"ח. אבל, אי אפשר לומר סברא שהיא היפך הדין והיפך שכל הפשוט, שעיקר הענין דר"ח הוא יום ב' דר"ח, ואילו יום א' דר"ח הוא רק בדרך טפל ליום ב' דר"ח]. ויש להוסיף, שאע"פ שיום א' דר"ח הוא רק בדרך טפל, הרי ע"פ הכלל שכל הגבוה ביותר יורד למטה יותר⁸, צריך לומר שיש מעלה יתירה ביום א' דר"ח, שלוקח ממקום נעלה ועמוק יותר בחודש אלול גופא, שלכן יכול להיות נמשך בחודש אב, עכ"פ ביום הל'.

ובכל אופן, רואים בפועל שכבר מיום א' דר"ח מתחיל ענינו של חודש אלול, שהנקודה שבו היא אמירת לדוד ה' אורי, ולא רק ענין של אמירה בדיבור בלבד, אלא גם ענין של מעשה — תקיעת שופר.

ג. ולכן, בעמדנו ביום הש"ק שהוא יום א' דר"ח אלול, הנה כאן המקום להזכיר עוד הפעם את המשל הידוע שמבאר רבינו הזקן בלקו"ת ד"ה אני לדודי⁹ בנוגע לחודש אלול, וז"ל:

"משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו

(5) ראה נו"כ הטושו"ע או"ח שם.
 (6) "היום יום" ל מנ"א, ר"ח. וראה לקו"ש ובכ"מ.
 (7) ראה לקו"ת פרשתנו יט, ג. ובכ"מ.
 (8) שם לב, ריש ע"ב.
 (9) ראה לקו"ת פרשתנו יט, ג. ובכ"מ.

להתעקש בגלל שיקולים של טובת המפלגה כו'), באופן שמכאן ולהבא יהיו אצלם חיים שכליים, ולא חיים בהמיים, כמו בהמה שטוענת שיש לה קרניים יותר גדולות!...

ובמקום לנסות להכניס גוים תחת כנפי השכינה רח"ל — ישתדלו לפעול אצל יהודים ענין הדביקות בהקב"ה, "ובו תדבקון", שע"ז יקויים מ"ש "כי הוי' אלקיך מתהלך בקרב מחניך וגו'"¹¹⁵, "ונתתי שלום בארץ וגו'"¹¹⁶ עד "ואולך אתכם קוממיות"¹¹⁷.

וזו תהי' ההכנה המתאימה לפריצת גדרי הגלות, ע"ז ש"יעמוד מלך מבית דוד כו' ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה (ע"י ההנהגה ד"לדבקה בו") וכו", ועד ש"יקבץ נדחי ישראל"¹¹⁸, כביאת והתגלות משיח צדקנו בקרוב ממש.

* * *

כו. כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן המשקה והמזונות, באמרו, שזהו עבור ההמשך בימים שלאח"ז — החל ממוצאי שבת שאז אומרים "אל תירא עבדי יעקב" (כמבואר בלקו"ת¹¹⁹) — על מנת להוסיף בכל עניני תורה ומצוותי' במשך כל השנה כולה, וע"ז יזכו לכתיבה וחתומה טובה בכל המצטרך בבני חיי ומזוני רויחי, ולבוא מתוך דילוג ("אריינטאנצן") לשנה החדשה, ובאופן שיהי' כבר קץ הגלות, ויהיו "השמים החדשים והארץ החדשה גו"¹²⁰.

[אחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "כי אלקים יושיע ציון"].

(118) רמב"ם הל' מלכים ספי"א.
 (119) בלק עב, ב.
 (120) ישעי' סו, כב — הפטרת שבת ר"ח.

(115) תצא כג, טו.
 (116) בחוקתי כו, ו.
 (117) שם, יג.

כד. ובכל הנ"ל מודגשת גודל מעלת בניי — שדוקא אצלם יכולה להיות הדביקות בהקב"ה ע"י התומ"צ כו'.

וכל זה — מצד הענין דמ"ת, שאז נאמר ונפעל הענין ד"אנכי הוי' אלקיך¹⁰⁶ אצל כל אחד מבניי שבהם בחר הקב"ה,

— וענין זה קשור גם עם תק"ש, כפי שאומרים קודם תק"ש: "יבחר לנו את נחלתנו"⁷³, והרי קול השופר הי' גם במ"ת¹⁰⁷ (ומזה נמשך גם בלוחות שניות אע"פ שבהם לא הי' קול השופר בפועל), ולכן, בשעת תק"ש (בר"ה, ועד"ז בחודש אלול) נזכרים על כל הענינים הקשורים עם קול השופר¹⁰⁸ —

ועד שמעלת בניי גדלה גם ממעלת התורה, כדאיאת בתנא דבי אליהו¹⁰⁹ (והרי אליהו הוא מבשר הגאולה¹¹⁰): "אני אומר ישראל קדמו", שלכן יכול להיות אצלם ענין התשובה שלמעלה מהתורה, אלא שענין זה גופא נתגלה בתורה¹¹¹.

כה. ומזה מובן עד כמה מופרכת השטות הגדולה שבגזירת "מיהו יהודי" — לומר שהענין הכי נעלה של דביקות בהקב"ה, "ובו תדבקון", שייך לגוי, בה בשעה שאינו רוצה להתגייר כהלכה, ע"י מילה וכו', ואעפ"כ רוצים ליתן לו חלק באלקי ישראל כמו בן אברהם יצחק ויעקב! — הנהגה כזו לא מצינו אצל עם אחר, אפילו במקולקלים שבאומות!

ומה שטוענים שע"ז יתוסף במספר בניי — הנה הוספה כזו אינה אלא גרעון! וע"ד הידוע בנוגע לאזהרה "לא תוסיפו גו' ולא תגרעו"¹¹², שע"י ההוספה באים לידי גרעון¹¹³. וע"ד מארז"ל¹¹⁴ "כל שהוא רחמן על אכזרים לסוף נעשה אכזר על רחמנים".

ויה"ר שהתק"ש דאלול תפעול ענין של חרדה וסילוק הדמים (כנ"ל ס"ז) — לבטל את מחשבתם הרעה כו', ולבטל את תוקף העקשנות שלהם (שגם בשעה שיודעים שזהו דבר בלתי רצוי וכו'), ממשיכים

106) יתרו כ, ב. וראה לקו"ת שבהערה בחוקתי כו, מב.

107) יתרו יט, יט. שם, טו.

108) ראה רס"ג — הובא באבודרהם בטעמי התקיעות (ענין השלישי).

109) פי"ד. וראה לקו"ש חל"ד ע' 222.

וש"נ.

110) ראה עירובין מג, ב ובתוד"ה דלא א.תא. תיב"ע וארא ו, יח. יל"ש ר"פ פנחס.

קה"ר פ"ז, כד. מדרש תהלים (שוח"ט) סוף מזמור ז.

111) ראה לקו"ש ח"ח ע' 121. וש"נ.

112) ואתחנן ד, ב. ועד"ז פרשתנו יג, א.

וראה לקו"ש ח"ט ע' 138 הערה 8.

113) ראה פרש"י בראשית ג, ג.

114) יל"ש שמואל-א רמז קכא. וראה

ומקבלין פניו בשדה, ואז רשאיין כל מי שרוצה לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם, ובלכתו העירה הרי הם הולכים אחריו, ואח"כ בבואו להיכל מלכותו אין נכנסים כ"א ברשות, ואף גם זאת המובחרים שבעם ויחידי סגולה. וכך הענין עד"מ בחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו ית' בשדה וכו'".

והענין בזה:

ימי חודש אלול הם ימי רצון², שבהם נפעלת מחילה סליחה וכפרה על כל הענינים הבלתי-רצויים, ו"נודע שבאלול הוא זמן התגלות י"ג מדות הרחמים"¹⁰ (אף שבכל יום אומרים י"ג מדה"ר בתחנון), שנלקחים ממקום שלמעלה מסדר השתלשלות, ומשם נמשכים למטה באופן שהוא בלי מדידה והגבלה (לא כמו שאר ההמשכות שנמשכים למטה בהתלבשות במדידה והגבלה).

ועל זה שואל רבינו הזקן במאמר הנ"ל¹⁰: "ולהבין זה כי למה הם ימות החול ואינם יו"ט, כמו שבתות ויום טוב שבהם התגלות אלקות... ובפרט בעת וזמן י"ג מדות שהם הארת העליונות מאד, והם מתגלים ביוה"כ"פ (נוסף על אופן התגלותם בר"ה וכל עשי"ת), ובודאי יש הפרש גדול בין יוה"כ ובין אלול?"

ומבאר⁹: "אך הנה יובן ע"פ משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה... וכך הענין עד"מ בחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו ית' בשדה וכו'".

וזהו הטעם שימי חודש אלול הם ימות החול ולא יו"ט — כי, בחודש אלול נמצא המלך דוקא בשדה, וענין השדה במקום כפי שהוא בזמן הו"ע ימות החול דוקא, ולא שבתות וימים טובים.

ד. ביאור הדברים:

מובן מהמאמר שאין כוונת רבינו הזקן שצריך לבטל את מציאות השדה ("מאכן אויס שדה"), אלא החידוש שאע"פ שזוהי "שדה" — לא "עיר", ולא "בית", עליו נאמר¹¹ "תפארת אדם לשבת בית" — נמצא המלך בשדה;

ו"מקבלין פניו בשדה" — כפי שנמצאים במעמד ומצב שעסוקים בעבודות השדה, חרישה וזריעה כו' (מלאכות שאינן נעשות בבית או בעיר, אלא בשדה דוקא), ולובשים לבושי שדה.

11) ישע"י מד, יג.

10) שם, סע"א.

וכמובן מזה שהחילוק בין שדה לעיר בזמן הוא בדוגמת החילוק בין ימות החול לשבת ויו"ט, והרי יש חילוק בין בגדי חול לבגדי שבת ויו"ט, מצד החיוב לכבד את השבת והיו"ט בכסות נקי' כו"ט.¹²

ומובן, שאע"פ שגם בימות החול ישנו הענין של עבודת ה' — הרי מצינו בעבודת הכהנים גופא שלצורך תרומת והוצאת הדשן יש ללבוש "בגדים אחרים", פחותין מהבגדים שלובשים לצורך עבודת פנים (ועד להבגדים שבהם נכנס הכה"ג לקדש הקדשים), שכן, "בגדים שבשל בהן קדירה לרבו אל ימזוג בהן כוס לרבו"¹³.

ועד"ז בנדו"ד, שכאשר נמצאים בשדה ועוסקים בעבודות השדה, אזי לובשים בגדי שדה, שאינם ראויים לעומד לפני המלך.

וזהו החידוש של חודש אלול — שלמרות שנמצאים בשדה, ולובשים בגדי שדה, מקבלין את פני המלך שנמצא בשדה. — צריך רק להבטיח שלא להסיר את המבט לצדדים ("ניט פֶּאָרקוקן אויף אַ זייט"), אלא להביט למקום שבו נמצא המלך.

ומובן גודל החידוש שבדבר — דלכאורה הרי זו תמיהה הכי גדולה, דבר והיפוכו: מחד גיסא — נמצאים בשדה, והיינו, שלא משנים את המקום להיות "עיר" או "בית", אלא המקום נשאר במעמד ומצב שנקרא ע"פ תורת אמת בשם "שדה", כיון שכן הוא באמיתית הענינים, ושם עוסקים בעבודות השדה ובלבושי שדה כו'; ולאידך גיסא — קובעת תורת אמת שבמעמד ומצב כזה מקבלין את המלך שנמצא בשדה. ואע"פ שזהו ענין שבא באתערותא דלעילא, הרי גם אתעדל"ע צריכה להיות מעין האתערותא דלתתא, או עכ"פ באופן של כלי. ולכאורה כאן אינו באופן כזה.

ה. ולהבין הענין, יש להקדים תחילה המקור בנגלה דתורה לביאור רבינו הזקן בענין חודש אלול "ע"פ משל למלך.. בשדה" (כידוע שכל ענין שמבואר בתורת החסידות יש לו מקור בנגלה דתורה¹⁴):

איתא בטור² (מפרקי דר"א¹⁵) ש"התקיננו חז"ל שיהיו תוקעין בר"ח אלול בכל שנה ושנה וכל החודש כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה, שנאמר¹⁶ אם יתקע שופר בעיר וגו'".

וזהו גם תוכן הענין דתקיעת שופר בראש השנה — כמ"ש הרמב"ם¹⁷ "אע"פ שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו,

ועקביים בחי' עשיי", ע"י עבודת הבירורים, אבל בנוגע לכיבוש העולם, הרי זה נעשה בעיקר ע"י לימוד התורה].

ולהעיר, שגם ע"פ נגלה דתורה יש מעלה בתורה לגבי מצוות — ש"כל חפצין לא ישוו בה", "אפילו חפצי שמים", "דמבטל מצוה ועוסק בתלמוד תורה", ורק ב"מצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים", יש לבטל תלמוד תורה ולעסוק במצוה⁹⁷.

וזהו גם מה שבנוגע למצוות ישנו כלל ש"לא הוכשר למלאכת שמים אלא טהורים ומותרים בפין"⁹⁸, היינו שפעולת המצוות היא רק בדבר הרשות, לעשותו מצוה, אבל לא בדבר האסור, כמו ערלה וכלאי הכרם, ואילו פעולת התורה היא באופן ש"תורת אמת" מכנסת עצמה לדון גם בטענות של שקר, ועד לדברים אסורים וטמאים לגמרי⁹⁹, אבל אין זה באופן של בירור (כמו במצוות), ששייך רק בדברים מותרים, אלא באופן של בעלות, "עד"מ בעל הבית מסדר בביתו שכלי פלוני יעמוד במקום פלוני וכלי פלוני יעמוד במקום פלוני"¹⁰⁰.

ועד שפעולת התורה היא באופן ש"אמר מלכא עקר טורא" — שההר אינו מתבטל ממציותו (כמו ע"י עבודת הבירורים), אלא שנעקר ממקומו למקום שהמלך רוצה שיהי' שם, והיינו, שפעולת התורה היא לא רק באופן ש"את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"¹⁰¹, אלא באופן של אתהפכא חשוכא לנהורא¹⁰².

ויש להוסיף ולהעיר, שהענין ד"טורא" — לאחרי שנעקר למקום שהמלך רוצה שיהי' שם — מורה על ענין ההגבהה דקדושה, כמ"ש¹⁰³ "ויגבה לבו בדרכי ה'", ששייך בעיקר לאופן העבודה דתורה, משא"כ עבודת הבירורים (מצוות) שצ"ל באופן הפכי מ"הר" — בקעה, כי כדי לעשות דירה לו ית' יש צורך בתנועה שהיא היפך הגאווה, כיון ש"אין אני והוא יכולין לדור כו"¹⁰⁴.

ויש לומר, שפעולת התורה בעולם מודגשת במ"ש⁵⁷ "ובו תדבקון", "בתוספת נו"ן, כי הנו"ן פשוטה יש לה רגל ארוכה ומשוכה למטה, לרמז שתתפשט ותומשך הארת והמשכת אלקותו ית' למטה מטה כו"¹⁰⁵.

(97) מו"ק ט, ריש ע"ב ובפרש"י.

(98) ראה שבת כח, א ואילך. וש"נ. הובא

(99) דברי הימים ב יז, ו. וראה לקו"ת מטות פו, ג.

(100) סוטה ה, א.

(101) לקו"ת פרשתנו כ, סע"ב.

(97) מו"ק ט, ריש ע"ב ובפרש"י.

(98) ראה שבת כח, א ואילך. וש"נ. הובא

(99) דברי הימים ב יז, ו. וראה לקו"ת מטות פו, ג.

(100) סוטה ה, א.

(101) לקו"ת במדבר יג, ב.

(102) זכרי' יג, ב.

(12) ראה שו"ע אדה"ז או"ח וסרמ"ב.

(15) פמ"ו.

(16) עמוס ג, ו.

(17) הלי' תשובה פ"ג ה"ד.

סרס"ב ס"ב. סוסתר"י. וש"נ.

(13) צו ו, ד ובפרש"י.

(14) ראה גם

ידוע שע"י התורה נעשים בני" בעלי-בתים על העולם, כדאיתא בירושלמי⁸⁶ על הפסוק⁸⁷ "לא-ל גומר עלי", שע"פ פס"ד ב"ד של מטה [שהוא בעה"ב גם על ב"ד של מעלה, כפי שמצינו שהכריעו לא כמתכתא דרקיעא אלא כרבה בר נחמני שאמר טהור⁸⁸] משתנה מציאות העולם, כי, "מאן מלכי רבנן"⁸⁹, ו"אמר מלכא עקר טורא"⁹⁰.
ולכאורה אינו מובן: הרי התורה היא למעלה לגמרי מהעולם, ואילו הפעולה בעולם שייכת יותר למצוות?

אך הענין הוא — שהמצוות שנתלבשו בעולם פעולתן היא בדרך של בירור, שדורש השתדלות ויגיעה וכו'; ואילו התורה, כיון שהיא למעלה לגמרי מהעולם, וגם בירידתה לעולם נשארת במציאותה כפי שהיא למעלה מהעולם,

— שלכן "אין דברי תורה מקבלין טומאה, שנאמר⁹¹ הלא כה דברי כאש נאם ה', מה אש [שמתנענע תמיד .. לידבק בשרשו למעלה]⁹², היינו, שגם בהיותו למטה הרי הוא כמו למעלה] אינו מקבל טומאה, אף דברי תורה אינן מקבלין טומאה"⁹³, והיינו, שאפילו יהודי שנטמא בטומאה שיוצאת מגופו שהיא חמורה ותחתונה ביותר (שלכן "לא אירע קרי לכהן גדול ביום הכיפורים"⁹⁴, לפי שהיא טומאה היוצאה מגופו ה' הדבר מגונה ומכוער יותר משאר טומאות), אין זה בסתירה ללימוד התורה, שמגעת גם במקום תחתון כזה ונשארת בטוהרתה — הרי היא פועלת בעולם (לא בדרך בירור, אלא) באופן של בעלות (שענין זה שייך רק בדבר שאינו מתלבש בעולם, משא"כ דבר שהוא בהתלבשות בעולם אינו יכול להיות בעה"ב עליו), ועל ידה נעשה כיבוש העולם⁹⁵.

[ואין סתירה לזה ממ"ש באגה"ק⁹⁶ ש"כל עיקר עבודת ה' בעתים הללו בעקבות משיחא היא עבודת הצדקה", ולא כ"כ לימוד התורה — כיון ששם מדובר בנוגע להקמת "סוכת דוד" שנפלה "עד בחי' רגלים

(86) כתובות פ"א ה"ב. וש"נ.
(87) תהלים נז, ג.
(88) ב"מ פז, א.
(89) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב.
(90) ראה ב"ב ג, ב.
(91) ירמ' כג, כט.
(92) תניא רפי"ט.
(93) רמב"ם הל' ק"ש בסופן.
(94) אבות פ"ה מ"ה ובפי' הרע"ב.
(95) ראה גם שיחות ש"פ פינחס ס" (לעיל ע' ...) וש"פ תצא ס" (לקמן ע' ...). (לקו"ש ח"ח ע' 352 ואילך; ח"ט ע' 348 הערה 11)
(96) ס"ט (קיד, א).

כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וכו'".

ונמצא, שתק"ש בחודש אלול הוא מעין (ועד לאותו ענין ד) תק"ש בר"ה, כמודגש גם בכך שבערב ר"ה לא תוקעים בשופר כדי לעשות הפסק בין התקיעות שבחודש אלול לתקיעות שבר"ה¹⁸, שמזה מוכח עד כמה גדולה השייכות שביניהם, שלולי ההפסקה ביניהם הי' מקום לחשוב שהם ענין אחד.

וע"פ מ"ש הרס"ג¹⁹ כיון שא' הטעמים העיקריים לתק"ש דר"ה קשור עם הענין ד"תמליכוני עליכם .. ובמה בשופר²⁰, והיינו, שע"י תק"ש מכתירים את הקב"ה למלך — הרי מוכן, שגם בתק"ש שבחודש אלול (שהיא מעין ואותו ענין דתק"ש שבר"ה) ישנו הענין ד"תמליכוני עליכם".
אמנם, אע"פ שהתק"ש שבאלול היא כמו התק"ש שבר"ה, יש חילוק ביניהם — שבחודש אלול אין זה מצוה (כמו בר"ה), כי אם מנהג²¹ [אלא ש"מנהג ישראל תורה היא"²², ש"תורה" ענינה "אור", כמרומו בשם "אורייתא", "אור ייתא"²³, שמורה על המשכת והבאת האור בכל הענינים, וגם תורה מלשון הוראה²⁴, כיצד להתנהג בכל הענינים], והיינו, שאע"פ שאין עושים מזה מצוה, אלא נשאר רק מנהג, הנה בהיותו מנהג, יש בו אותו ענין של תק"ש כמו בר"ה.

ו. ועפ"ז מוכן שדברי הטור הנ"ל הם המקור לדברי רבינו הזקן (היינו שענין זה נמצא כבר בטור, אלא שנתגלה ע"י רבינו הזקן) שענינו של חודש אלול הוא כ"משל למלך שקודם בואו לעיר יוצאין אנשי העיר לקראתו ומקבלין פניו בשדה .. וכך הענין עד"מ בחודש אלול יוצאין להקביל אור פניו ית' בשדה" — כי:

תוכן דברי הטור הוא שבחודש אלול ישנו אותו ענין של תק"ש כמו בר"ה, אלא שאין זה מצוה, כי אם מנהג; וזהו גם תוכן דברי רבינו הזקן, שבחודש אלול ישנו אותו המלך כמו בר"ה, אלא שאינו נמצא בעיר, בהיכל מלכותו, כי אם בשדה.

(18) מג"א סתקפ"א שם סקי"ד.
(19) הובא באבודרהם בטעמי התקיעות (הענין הא').
(20) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.
(21) ראה גם לקמן הערה 78.
(22) ראה תורה נפסל — מנחות כ, ב.
(23) סה"ש תש"ד ריש ע' 116.
(24) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.
(18) מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז אר"ח סוסק"פ. סתל"ב סי"א. סתנ"ב ס"ד. סתצ"ד סט"ז. ועוד.
(19) הובא באבודרהם בטעמי התקיעות (הענין הא').
(20) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.
(21) ראה גם לקמן הערה 78.
(22) ראה תורה נפסל — מנחות כ, ב.
(23) סה"ש תש"ד ריש ע' 116.
(24) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.
(18) מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז אר"ח סוסק"פ. סתל"ב סי"א. סתנ"ב ס"ד. סתצ"ד סט"ז. ועוד.
(19) הובא באבודרהם בטעמי התקיעות (הענין הא').
(20) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.
(21) ראה גם לקמן הערה 78.
(22) ראה תורה נפסל — מנחות כ, ב.
(23) סה"ש תש"ד ריש ע' 116.
(24) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.
(18) מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז אר"ח סוסק"פ. סתל"ב סי"א. סתנ"ב ס"ד. סתצ"ד סט"ז. ועוד.
(19) הובא באבודרהם בטעמי התקיעות (הענין הא').
(20) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.
(21) ראה גם לקמן הערה 78.
(22) ראה תורה נפסל — מנחות כ, ב.
(23) סה"ש תש"ד ריש ע' 116.
(24) ראה רד"ק לתהלים יט, ת. גו"א ר"פ בראשית (בשם הרד"ק). זח"ג נג, ב.

ובפרטיות יותר מתבטא הדבר ב' הענינים שבתק"ש — ענין החרדה ("אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו"), והענין ד"תמליכוני עליכם", כדלקמן.

ז. ענין החרדה שבחודש אלול:

ענין החרדה פועל שינוי בכל עניני האדם, כמובן ממארוז²⁵ "חרדה מסלקת את הדמים".

וענינו בעבודה — שהחרדה מסלקת את החיות וההתלהבות ("קאָך") שבעניני העולם, כך, שלמרות שנשאר בשדה ועוסק בעבודתו בשדה בעניני הרשות,

— כמ"ש בספרי על הפסוק "וברכך ה' אלקיך גו'" שבפרשת השבוע²⁶: "יכול יהי בטל (וימתין לברכתו של הקב"ה), ת"ל בכל אשר תעשה", והיינו, שצריך לעשות פעולה בדרך הטבע לצורך פרנסתו, וכיון שצריך להיות "משאו ומתנו באמונה"²⁷, הרי זה באופן הקשור עם העלם והסתר העולם כו' —

הרי זה באופן שהחיות וההתלהבות שלו היא — לא בעניני השדה, אלא בעניני קדושה, כולל ובמיוחד בעניני חודש אלול — לקבל את המלך בשדה, ולהתכונן לילך אחריו העירה, ועד להיכל מלכותו וקיתון המלך. ומתאים גם עם שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר הידועה²⁸ אודות חודש אלול, שנעשה שינוי בכללות האויר, ופועל שינוי בכל הענינים.

ויש להוסיף ולהעיר, שהחרדה בתק"ש שבחודש אלול, אינה ענין שבא ע"י התבוננות בשכל והסברה שיש סיבה שבגללה צריך להיות בתנועה של חרדה, כיון שבעוד כ"ט או ל' יום יהי יום הדין, שבו יעמדו למלחמה מיימינים ומשמאילים כו', כמ"ש²⁹ "ויהי היום ויבואו בני האלקים להתיצב וגו'", ותרגם "והוה ביומא דדינא בריש שתא" — שהרי ענין זה יהי רק לאחרי משך זמן, וא"כ, אינו צריך להיות כבר עכשיו בתנועה של חרדה; אלא באופן שעצם קול השופר מטיל חרדה.

וכללות הענין בזה — שהחרדה שבתק"ש דחודש אלול הו"ע ההתעוררות שמצד גילוי בחי' היחידה, ובאופן שענין זה פועל הזזה ושינוי בכל הכחות הפנימיים, כמבואר בקונטרס העבודה³⁰ שלא די בעבודה שבכחי' מקיף, מצד חי' יחידה, אלא צ"ל נמשך גם בנפש רוח ונשמה, ובאופן של עבודה פרטית דוקא.

(25) נדה ט, א.

(26) טו, יח.

(27) יומא פו, א. וראה שבת לא, א.

(28) לקו"ד ח"א קטו, ב ואילך.

(29) איוב א, ו.

(30) פ"ה"ו.

בענין הציווי נרגשת מציאותו של האדם שמתקשר ע"י קיום הציווי, ואילו ע"י הדביקות הרי הוא חד עם הקב"ה, ועד שבדרך ממילא עושה "כמו שעשה הקב"ה"⁷⁹ —

נכלל בשיחה הנ"ל (סט"ו) שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א.

* * *

כב. האמור לעיל (סכ"א) אודות ענין הדביקות של בני" בהקב"ה באופן שלמעלה מציווי, הנה בכללות הרי זו מעלת התורה לגבי מצוות: מצוה — ענינה ציווי, ששייך רק ביחס אל הזולת, שגם לאחרי שמקיים הציווי, שע"ז נעשה בצוותא וחייבור (מצוה לשון צוותא וחייבור⁸⁰) עם המצווה, הרי הוא עדיין מציאות בפני עצמו, ולא באופן שנעשה מציאות אחת עם המצווה ("דאָס איז ניט ער אַליין"); וכמו שהמצוות עצמם הם רק "אברין דמלכא"⁸¹.

משא"כ תורה — הרי "אורייתא וקוב"ה כולא חד"⁸², היינו, שאין כאן דבר נוסף מלבד עצמותו ית', אלא "אנא נפשי כתבית יהבית"⁸³ ("דאָס איז ער אַליין"); ובאופן כזה היא גם ההתאחדות של יהודי עם התורה, שנפשו האלקית ולבושי' מיוחדים ממש בא"ס ב"ה בתכלית היחוד (ולא מרכבה לבד כמו בקיום המצוות)⁸⁴.

וכיון שכן, הנה אף שגם בתורה ישנו הענין של ברכת התורה ("אשר קדשנו במצוותיו וצונו"), הנה לאמיתו של דבר לא שייך בזה ענין של ציווי (שהוא רק ביחס אל הזולת), כיון שזהו באופן שנעשים חד ממש עם הקב"ה; ומזה נמשך גם בקיום המצוות שישנה הנהגה באופן שמצד היותו דבוק בהקב"ה, עושה בדרך ממילא מה שהקב"ה עושה, גם ללא ציווי⁸⁵.

כג. ויש להוסיף בזה, שמעלת התורה לגבי מצוות מתבטאת גם בנוגע לפעולה בעולם:

(79) נתבאר גם הענין ד"קבור מתים בקר חולים" בפנימיות הענינים — ע"פ מארוז"ל (ירושלמי שבת פ"ד ה"ג) על הפסוק (עקב ז, טו) "והסיר ה' ממך כל חוליו", "זה יצר הרע".
(80) ראה לקו"ת בחוקתי מה, ג. מז, ב.
(81) ובכ"מ.
(82) ראה התוועדויות תשנ"ב ח"א ע' 182.

(83) תקו"ד ת"ו (כא, ב). תכ"ב (סד, א). ועוד. וראה תניא שם.
(84) שבת קה, א (לגירסת הע"י).
(85) ראה תניא שם.

(81) ראה תקו"ד ת"ל (עד, סע"א). וראה

תניא פכ"ג.

"יודעי תרועה", "דידע ארחוי .. ויקרא דמלכא .. בכוונא דלבא בחכמתא ברעותא בשלימו".

כ. ובפרטיות יותר — יש לומר שזהו החילוק בין קודם התקיעות ובשעת התקיעות:

ובהקדמה — שמצינו בכללות ענין קיום המצוות, שמחד גיסא צריך לקיימן (לא בגלל הטעם, אלא) בגלל ציווי הקב"ה, כנוסח הברכה: "אשר קדשנו במצוותיו וצווננו", וכלשון רבינו הזקן⁷⁴: "אילו נצטווה לחטוב עצים כו"; ולאידך גיסא, צ"ל כוונת המצוות, שזוהי נשמת המצוה, כי מצוה בלי כוונה (כמו תפלה בלי כוונה) כגוף בלי נשמה⁷⁵.

אך הענין הוא — שקודם עשיית המצוה צ"ל כוונת המצוה, לידע כל הסגולות וההמשכות וכל הענינים שנפעלים למעלה (כידוע בפירוש מארז"ל⁷⁶ "דע מה למעלה ממך") ע"י קיום המצוה; ואילו בשעת עשיית המצוה צ"ל הקיום (לא מצד הטעם, אלא) רק מצד ציווי הקב"ה.

ועד"ז בנדו"ד: קודם התקיעות — צ"ל הענין ד"יודעי תרועה", "לידע ארחוי ויקרא דמלכא בכוונא דלבא וכו'", שע"ז פועלים המשכת המלכות בפנימיות כו'; אבל בשעת התקיעות — ה"ז קול פשוט של שופר מקרן בהמה דוקא, שע"ז מעוררים וממשיכים העצם שלמעלה.

* * *

כא. המשך הביאור בפירוש רש"י,

— הסדר "קבור מתים בקר חולים" (שלכאורה הרי זה היפך סדר המאורעות בחיי האדם, והיפך הסדר שעשה הקב"ה) הוא מן הקל אל הכבד: "קבור מתים", שזוהי רק טירחא ויגיעה, אבל אין חשש שיוזק מזה, ויתירה מזה, "בקר חולים", אף שיש חשש שיוזק ממחלתו⁷⁷.

וה"יינה של תורה" שבפירוש רש"י: העילוי ד"הדבק בדרכיו .. כמו שעשה הקב"ה" גם לגבי הצוותא וחיבור שע"י קיום מצוה⁷⁸, כי,

ש"אע"ג שמזיק לו", "מחמיר לשורפן", "דליכא למיחש שמא יתגלו", כדי לשלול הזיק הזולת ("אשה מעוברת עוברת עליהם ומפלת") אפילו על הספק וספק ספיקא.

(74) ע"ד המעלה שב"מנהג ישראל" לגבי "מצוה", כמבואר בנוגע לענין ה"הקפות" (ראה לקו"ת דרושי סוכות פ, ג. ובכ"מ). ועד"ז בנוגע לתק"ש — התקיעות דאלול שהם מנהג ישראל, לגבי התקיעות דר"ה שהם מצוה (כנ"ל ס"ה).

(74) לקו"ת שלח מ, א.
(75) ראה ל"ת להאריז"ל ר"פ עקב. של"ה מס' תמיד עמוד התפלה ענין חנוכה (רמט), סע"ב). תניא פל"ח.

(76) אבות רפ"ב. וראה לעיל ע"ד...
(77) וכידוע הפתגם (לקו"ד ח"א סח, א) שחסידי הוא מי שמוותר על טובת עצמו בשביל טובת הזולת, כדברי הגמרא (נדה יז, א ובתוס' שם) בנוגע לצפנניים: "שורפן חסיד",

ח. וכמו"כ ישנו בחודש אלול גם הענין ד"תמליכוני עליכם": כיון שבחודש אלול מקבלין את פני המלך בשדה — הרי מובן שצריך להיות בזה גם הענין דהכתרת המלך.

וכיון שענין הכתרת המלך אצל בני"י הוא באופן ש"מלכותו ברצון קבלו עליהם"³¹ — הרי זה צריך להיות מתוך שמחה³².

כלומר: אע"פ שהענין ד"תמליכוני עליכם" הוא ע"י העבודה של קבלת עול, ובזה גופא — לא רק קב"ע כפי שהיא משפיעה או כפי שהיא הסיבה על העבודה של שאר כחות הנפש, אלא עבודת הקב"ע מצד עצמה, הנה ביחד על זה, צ"ל ענין ההכתרה מתוך שמחה. וכפי שרואים אצל מלך בשר ודם שהכתרת המלך היא בשמחה, וכיון ש"מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא"³³, הנה גם הענין ד"תמליכוני עליכם" (הכתרת הקב"ה) בר"ה צריכה להיות מתוך שמחה.

וזהו גם מ"ש רבינו הזקן בנוגע לענין דמלך בשדה שבחודש אלול, שהמלך "מקבל את כולם בסבר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם" — שזהו ענין השמחה; ובהתאם לכך צריכים גם בני"י לקבל פני המלך "בסבר פנים יפות .. (ו) שוחקות".

ט. ויש לומר שב' ענינים הנ"ל שבתק"ש — ענין החרדה, והענין ד"תמליכוני עליכם" — מרומזים באמירת המזמור "לדוד ה' אורי וישעיי":

"ישעיי" — הו"ע ישועתו של הקב"ה שעוזרו במלחמת היצר³⁴, וענין זה קשור עם החרדה שבתק"ש — "היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו". ו"אורי" — אור שלי — מורה על השמחה הקשורה עם הענין ד"תמליכוני עליכם".

וזוהי ההוראה וה"בכך" בנוגע לפועל ממש — שבבוא חודש אלול צ"ל ענין החרדה שנעשית ע"י תק"ש, שפועלת שינוי בכל עניניו, כך, שגם במעמד ומצב שנמצא בשדה ועוסק בעניני שדה, הרי הוא מקבל את פני המלך מתוך התמסרות מוחלטת ("ער גיט זיק איבער אינגאנצן"), ומתוך שמחה, ובכל עניניו צריך להיות ניכר היותו יהודי ששמע היום תק"ש, ואמר היום המזמור "לדוד ה' אורי וישעיי".

*

(33) ברכות נח, א.

(34) ראה גם תר"מ חס"א ע' 213. וש"נ.

(31) נוסח תפלת ערבית.

(32) סה"מ תשי"ג ס"ע 6. ועוד.

י. ויש להוסיף ולקשר כל האמור לעיל עם פרשת השבוע — פרשת ראה:

ובהקדמה — שהמאמר ד"ה אני לדודי הנ"ל שבו נתבאר ענינו של חודש אלול ע"פ המשל דמלך בשדה, קבעו הצ"צ בלקוטי תורה פרשת ראה (ולא כמו מאמרי ר"ה, שנדפסו בפני עצמם תחת הכותרת "דרושי ר"ה", ועד"ז "דרושי שבת שובה" וכן "דרושי יוהכ"פ").

ולא עוד אלא שענין התגלות י"ג מדות הרחמים באלול נזכר באמצע דרושי פרשת ראה: בתחילה באים דרושי פרשת ראה, ולאח"ז באים דרושי ושמתי כדכד, שזהו פסוק בהפטרה דפרשת ראה³⁵, ובהמשך לפ"ב בד"ה ושמתי כדכד הא' — שלאחריו בא ד"ה ושמתי כדכד הב' וכו' — נאמר³⁶: "וזהו ענין התגלות י"ג מדות הרחמים באלול וכו'".

ואינו מובן³⁷: מהי השייכות של מאמרי חודש אלול לפרשת ראה? ולכאורה — אדרבה: ברוב השנים — קורין פרשת ראה בשבת מברכים חודש אלול שהוא עדיין בחודש מנחם-אב; ואפילו כאשר הקביעות היא באופן שקורין פרשת ראה ברי"ח אלול — הרי רק יום השבת הוא בחודש אלול, ואילו ימות החול של השבוע דפרשת ראה (שגם להם יש חשיבות גדולה, שהרי "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"³⁸) הם כולם בחודש מנחם-אב, וא"כ, מהי השייכות של מאמרי חודש אלול לפרשת ראה?

יא. ויובן בהקדם הביאור בנוגע לכללות הפרשה שהתחלתה "ראה", ועד שזהו גם שמה של הפרשה (כפי שנקראת אצל כל בניי בכל מקום שהם), וכפי שמבאר רבינו הזקן³⁹ ש"שמו אשר יקראו לו בלה"ק" מהוה ומחי' את הדבר שנקרא בשם זה, ומזה מובן שהשם מורה על תוכן הענין — דלכאורה אינו מובן:

בפרשת ואתחנן ביקש משה "אעברה נא ואראה גו"⁴⁰ — ראי' דייקא, ומבאר רבינו הזקן⁴¹ ש"בחי' זו רצה (משה) להמשיך בכנס"י"; אבל לאח"ז אמר משה "ועתה ישראל שמע גו"⁴², "כי לא פעל המשכת בחי' ראי' בכנס"י אלא בחי' שמיעה" (ואילו ענין הראי' ישנו רק אצל יחידי סגולה, או שישנו רק בבחי' מקיף⁴³).

(39) תניא שעהיחיה"א פ"א.

(40) ג, כה.

(41) לקו"ת ואתחנן ג, ג.

(42) שם ד, א.

(43) ראה תר"מ חנ"ז ס"ע 210. וש"נ.

(35) ישע"י נד, יב.

(36) ברפ"ג (כה, ב).

(37) ראה גם שיחת ש"פ ראה, מבה"ח

אלול תשכ"ג ס"ג (תר"מ חל"ז ע' 217). וש"נ.

(38) ע"ד ג, סע"א.

דר"ה היא נעלית יותר, שלכן צריכה להתבטא בקול פשוט שאינו יכול להתלבש באותיות — הרי זה יכול להיות גם ע"י קול פשוט של אדם, ומהו הצורך בקול שופר מקרן של בהמה דוקא?

ומבואר בזה⁶⁹, שכדי לפעול הענין ד"תמליכוני עליכם"⁷⁰ בר"ה, צ"ל העבודה דקב"ע באופן של ביטול בתכלית, שאינו מציאות כלל, ולכן אין זה יכול להתבטא ע"י קול אדם, אלא ע"י קול מקרן של בהמה, שמורה על העדר מציאותו לגמרי.

ולכאורה אינו מובן: איך יתאים ענין הנ"ל עם המבואר בזהר גודל המעלה ד"יודעי תרועה", שהבעל-תוקע צ"ל "בי"נ שלים מכלא דידע ארחוי דמלכא כו", בכל פרטי הדרגות עד לבחי' עתיק — שאין זה ענין הקב"ע באופן של ביטול בתכלית עד להעדר המציאות לגמרי?

יט. ויובן ע"פ ביאור אאמו"ר⁶³ ש"האיש הזה (הבעל-תוקע) נעשה ס"ר-ס"ר בין העם למקום, כי יש בו ב' בחי' דעת שכ"א הוא סר"⁷⁰:

הפירוש הפשוט ד"ס"ר-ס"ר" (נוסף על פירוש אאמו"ר שהם ב' הבחי' שבדעת) הוא — "סרסור" ("מעקלער"), שהוא ממוצע, ובנדוד, שהבעל-תוקע הוא ממוצע בין בניי להקב"ה, וככל ממוצע, צריך שתהי' לו שייכות לשני הענינים שהוא הממוצע ביניהם⁷¹.

והענין בזה:

מצד הקב"ה — צריך לפעול את ענין המלכות למעלה, "תמליכוני עליכם", לא רק בנוגע להתפשטות המלכות, "מלך שמו נקרא עליהם"⁷², אלא גם בנוגע לעצמיות המלך, העצם דלמעלה (שממש נמשך הענין ד"יבחר לנו את נחלתנו"⁷³, בחירה חפשית לאמיתתה); ומצד בניי — צריך להמשיך את ענין המלכות בפנימיותם, בכל עניניהם, כחותיהם הפרטיים וכו'.

ולכן צריכים להיות אצלו ב' הענינים הנ"ל:

כדי לעורר את העצם שלמעלה, עצמיות המלך, צריכה להיות אצלו העבודה דקב"ע (ביטול אל המלך) שמצד עצם הנשמה, העצם שלמטה, שמעורר וממשיך את העצם שלמעלה — ע"י התקיעה בשופר מקרן של בהמה דוקא, שמורה על תכלית הביטול באופן של העדר המציאות לגמרי;

וכדי להמשיך את ענין המלכות בפנימיותם של בניי, צריך הבעל-תוקע בעצמו להיות חדור בזה בכל כחות נפשו — ע"י היותו

(69) ראה סידור (עם דא"ח) שער (71) ראה גם תר"מ חנ"א ס"ע 412. וש"נ.

(72) ע"פ פיוט ארון עולם.

(73) תהלים מז, ה.

(70) = דעת בנימטריא ס"ר.

ויש להעיר, שמאמר הזהר הנ"ל הוא המקור לסיפור הידוע⁶² אודות בנו של רבינו הזקן, ר' חיים אברהם, שהלך לשמוע תק"ש מהצ"צ, למרות הקושי שבדבר מצד זקנותו וחולשתו כו', באמרו: כתיב אשרי העם יודעי תרועה, ולא תוקעי תרועה.

וכאן רואים עד כמה מדויק כל ענין וסיפור בדברי רבותינו נשיאינו, שאינו סתם לשון או מליצה כו', אלא זהו ענין שיש לו מקור בפסוק או מארז"ל, בנגלה או בפנימיות התורה — כמו סיפור הנ"ל, שכאשר קוראים אותו ברשימות כ"ק מו"ח אדמו"ר, יכולים לחשוב שזהו דיוק והמצאה של רח"א, אבל באמת מפורש הדבר בזהר.

יז. וממשיך בזהר בביאור הענין ד"יודעי תרועה": "בהאי יומא בעי עמא לאסתכלא בב"נ שלימ מכלא דידע ארחוי דמלכא קדישא, דידע ביקרא דמלכא וכו' בכוונא דלכא בחכמתא ברעותא בשלימו", והיינו, שהבעל-תוקע צ"ל מי שידע בארחות ויוקר המלך כו' בשלימות.

וע"פ ביאור הזהר בהפלאת המעלה ד"יודעי תרועה", יומתק יותר סיפור הנ"ל — דלכאורה הי' גם רח"א עצמו "יודעי תרועה", שהרי בודאי ידע דרושי רבינו הזקן בענין תק"ש (ובפרט להיותו בנו של רבינו הזקן, והרי ההשפעות מהאב אל הבן הם בעומק יותר כו') — כיון שמדובר כאן אודות "יודעי תרועה" באופן נפלא ביותר.

ובפרט ע"פ ביאור אדמו"ר⁶³: "דידע ארחוי דמלכא הוא בחי דעת תחתון המתפשט בכמה דרכים [שהרי דעת הוא מפתחא דכליל שית⁶⁴]. . . דידע ביקרא דמלכא הוא דעת עליון שאינו מתפשט [וזהו ענין "יקר", שהוא לעצמו]. . . בכוונא דלכא — בינה, כי בינה לכא⁶⁵, בחכמתא — חכמה (כי תק"ש חכמה⁶⁶), ברעותא — רצון, אריך, בשלימו — עתיק", שעפ"ז מודגשת יותר הפלאת המעלה ד"יודעי תרועה".

יח. אך עפ"ז צריך להבין:

ידועה השאלה בנוגע לתק"ש: מהו הצורך בשופר מקרן של בהמה דוקא — הרי התעוררות ענין הקבלת עול יכולים לפעול גם ע"י ענין הדיבור, כמו ע"י אמירת "שמע ישראל"⁶⁷, כמארז"ל⁶⁸ "למה קדמה פרשת שמע כו' כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה"; וגם אם הקב"ע

ועפ"ז אינו מובן: מדוע אמר משה "ראה אנכי נותן לפניכם היום וגו'" — ענין הראי' דוקא?!

[ואין לומר שכוונתו היתה רק ליחידי סגולה — שהרי דיבר כאן לכל בני". וכמו"כ אין לומר שכוונתו היתה לבחי' המקיף — שהרי אומר "אנכי נותן לפניכם גו'", היינו, שרצה שענין זה יפעל בפנימיותם⁴⁴, וכהמשך הכתוב⁴⁵: "את הברכה אשר תשמעו גו' והקללה אם לא תשמעו גו'", שהו"ע ב' הקוין ד"סור מרע ועשה טוב⁴⁶].

ועכצ"ל שהכוונה היא, שאפילו כפי שבנ"י נמצאים במעמד ומצב שעבודתם היא רק בבחי' שמיעה, כמ"ש "ועתה ישראל שמע גו'", מ"מ, צריך להיות גם ענין הראי' — "ראה".

יב. והענין בזה:

אמרו חז"ל⁴⁷ "אינה דומה שמיעה לראי'", כיון שע"י ראי' מתאמת אצלו הדבר הרבה יותר מכמו ע"י שמיעה, שכן, כאשר אדם שומע דבר-מה, נודע לו אודות מציאות הדבר, ויכול לידע אותו בכל פרטיו, אבל עדיין אין זה בתכלית ההתאמתות, שהרי יכולים להקשות על זה ולהוכיח שאינו כן, ואז יוחלש אצלו הענין, ועלול להתבטל לגמרי, ועד שיונח אצלו באופן הפכי; משא"כ כאשר רואה זאת — מתאמת אצלו הדבר בתכלית, אפילו אם יוכיחו לו ע"פ שכל שאין הדבר כן, כיון שראה זאת בעצמו⁴⁸.

ולכן אומר משה רבינו לבנ"י: "ראה וגו'", כי, משנת"ל (סי"א) שמש לא פעל שתהי' אצל בני"י העבודה בבחי' ראי', אין הכוונה שלא פעל זאת כלל ח"ו, כי אם שזהו ענין שתלוי בעבודתם. כלומר: באופן תמידי — ישנו אצל בני"י ענין השמיעה, ורק אצל יחידי סגולה ישנו ענין הראי', וכן אצל כל בני"י באופן מקיף; אך עדיין יכול להיות גם אצל כל אחד מישראל ענין הראי' באופן פנימי, אלא שזהו ענין התלוי בעבודה, אבל ע"י עבודה יש ביכלתו להגיע לזה — עכ"פ בענינים מסויימים; אולי לא בנוגע לכל ד' אותיות שם הוי' (שבהם מתבטא ענין העבודה בכל כחות הנפש⁴⁹), אבל עכ"פ בנוגע לב' אותיות או אחת כו'.

וכדמוכח מהמבואר בענין יחודא עילאה ויחודא תתאה⁵⁰, שאע"פ שלא כולם יכולים לאחוז בתמידיות בדרגת יחוד, אלא ביחוד"ת בלבד,

(48) ראה גם תו"מ חנ"א ע' 455. חנ"ח ע' 124. וש"נ.
(49) ראה לקו"ת ריש פרשתנו. ובכ"מ.
(50) קונטרס עה"ח ספ"ו ואילך.

(44) ראה לקו"ת פרשתנו יח, סע"ב.
(45) יא, כז"כח.
(46) תהלים לד, טו. לו, כו.
(47) מכילתא יתרו יט, ט.

(65) תקו"ז בהקדמה (יז, א).
(66) שבת קיז, ב. וש"נ.
(67) ואתחנן ו, ד.
(68) ברכות רפ"ב (יג, א).

(62) ראה "התמים" ח"ח ס"ע ט ואילך.
(63) לקוטי לוי"צ לזח"ג ע' קפה.
(64) זח"ב קעו, רע"א. וראה לקו"ת ואתחנן ו, ד. ובכ"מ.
(65) תקו"ז בהקדמה (יז, א).
(66) שבת קיז, ב. וש"נ.
(67) ואתחנן ו, ד.
(68) ברכות רפ"ב (יג, א).

מ"מ, בזמנים מסוגלים, בעת רצון כו', יכול כל אחד להגיע לדרגת יחו"ע, שפועלת שינוי בכל עניניו גם בעבודתו ביחו"ת; וכיון שיחו"ע ויחו"ת הם ראי' ושמיעה⁵¹, הרי מובן, שאע"פ שבדרך כלל העבודה היא בבחי' שמיעה, מ"מ, אמר משה "ראה", כיון שבזמנים מסוגלים יכול כל אחד להגיע לעבודה שבבחי' ראי' שתהי' אצלו באופן פנימי, ותפעל אצלו שינוי גם בשאר הזמנים.

ומזה מובן גם בנוגע לענין ד"מלך בשדה" — שנתבאר בדרושי פרשת ראה:

גם כאשר נמצאים במעמד ומצב של שדה, ששם לא רואים ולא מכירים את המלך, וגם לא רואים שם ריבוי השרים שמשתחוים למלך — ש"גם מי שלא ראה את המלך מעולם ואינו מכירו כלל, אעפ"כ, כשנכנס לחצר המלך ורואה שרים רבים ונכבדים משתחוים לאיש א', תפול עליו אימה ופחד" (כפי שמבאר רבינו הזקן⁵² בנוגע להתבוננות ששייכת לכל אחד מישראל), שענין זה שייך רק "בחצר המלך", בהיכל מלכותו, ולא בשדה — אעפ"כ, בחודש אלול בא המלך לשדה, ומקבלים פניו בשדה, והמלך מראה פנים שוחקות לכולם.

יג. וכאשר ישנו הענין ד"ראה וגו'", אזי מתקיים מ"ש בהמשך הפרשה: "את הברכה אשר תשמעו גו'" — "אשר" דייקא (ולא "אם"), לשון הבטחה⁵³ — שברור הדבר ש"תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם".

ונמשכים י"ג מדות הרחמים שמאירים בחודש אלול — עד "ונקה" (משא"כ "לא ינקה", שאינו נכלל בי"ג מדה"ר⁵⁴), ומבטלים את כל הענינים הבלתי-רצויים הקשורים עם מ"ש "והקללה אם לא תשמעו גו'".

ועי"ז ממשיכים כתיבה וחתימה טובה,

— דכשם שהתק"ש שבחודש אלול היא מעין התק"ש שבר"ה, הן בנוגע לענין ד"היתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו" והן בנוגע לענין ד"תמליכוני עליכם", שישנם כבר בתק"ש שבחודש אלול, כן הוא גם בנוגע לכתיבה וחתימה טובה שנמשכת בר"ה, שמתחילה כבר מחודש אלול. וכדאיתא בפוסקים (והובא בדברי האחרונים לפסק הלכה)⁵⁵ שכאשר אדם כותב אגרת לחבירו מר"ח אלול, צריך לאחל לו בכתיבה וחתימה טובה, באופן שנמשך במעשה של כתיבה —

(51) ראה גם תו"מ ח"י"ז ריש ע' 210. (54) (52) תניא ספמ"ב (סא, א). (55) מטה אפרים או"ח סתקפ"א ס"ט (מלקוטי מהרי"ל הל' ימים הנוראים). (53) ראה גם שיחת ש"פ ראה, מבה"ח (אלול תשט"ז ס"ב (תו"מ שם ע' 167). וש"נ.

שהקב"ה נותן לכל אחד מאתנו, בתוככי כלל ישראל, כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים.

* * *

יד. מאמר (כעין שיחה) ד"ה כי כאשר השמים החדשים וגו'.

* * *

טו. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק⁵⁶ "אחרי ה' אלקיכם תלכו גו' ובו תדבקו"⁵⁷, "הדבק בדרכיו גמול חסדים קבור מתים בקר חולים כמו שעשה הקב"ה",

— שכאן אי אפשר לפרש "תדבקו" (בפשטות) שקאי על דביקות נפשית באהבה לה', כי כבר נאמר לפני⁵⁸ "ואת מצוותיו תשמורו", שכולל מצות אהבת ה'. וגם אי אפשר לפרש שקאי על הדביקות בתלמידים ובחכמים (כבס"פ עקב⁵⁸), כיון שזהו רק בגלל ש"עבד מלך מלך"⁵⁹, ובאופן ש"מעלה אני עליכם כאילו נדבקת בו"⁵⁸. ולכן צריך לפרש "הדבק בדרכיו", שע"ז נדבק בו ית' ממש.

וכיון ש"ובו תדבקו" נאמר לאחרי "ואת מצוותיו תשמורו", מובן, ש"הדבק בדרכיו" קאי על ענינים שמצד עצמם אינם מצוה, ועשייתם היא רק בגלל "כמו) שעשה הקב"ה": "קבור מתים" — כמו שהקב"ה התעסק בקבורת אהרן, אף שבודאי היו רבים מבנ"י מוכנים להתעסק בזה, ו"בקר חולים" — כמו שהקב"ה ביקר את אברהם, אף שבודאי באו לבקרו כמה מאנשיו ורעיו.

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש ח"י"ד ע' 53 ואילך.

* * *

טז. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר — הנה על הזהר דפרשת השבוע לא רשם אאמו"ר הערותיו, ולכן נתעכב על הערתו על מאמר הזהר בפ' ויקרא (דף י"ח⁶⁰) בנוגע לתק"ש בר"ה, ששייך גם לתק"ש שבחודש אלול (כנ"ל ס"ה ואילך):

איתא בזהר: "אשרי העם יודעי תרועה⁶¹, יודעי ולא תוקעי וכו'".

(58) יא, כב.

(59) פרש"י לך טו, יח. דברים א, ז.

(60) ע"ב.

(61) תהלים פט, טז.

(56) פרשתנו יג, ה.

(57) ששייך לחודש אלול — ר"ת "אני

לרודי ורודי ל"י" (שה"ש ו, ג ובשעה"פ

להאריז"ל עה"פ).